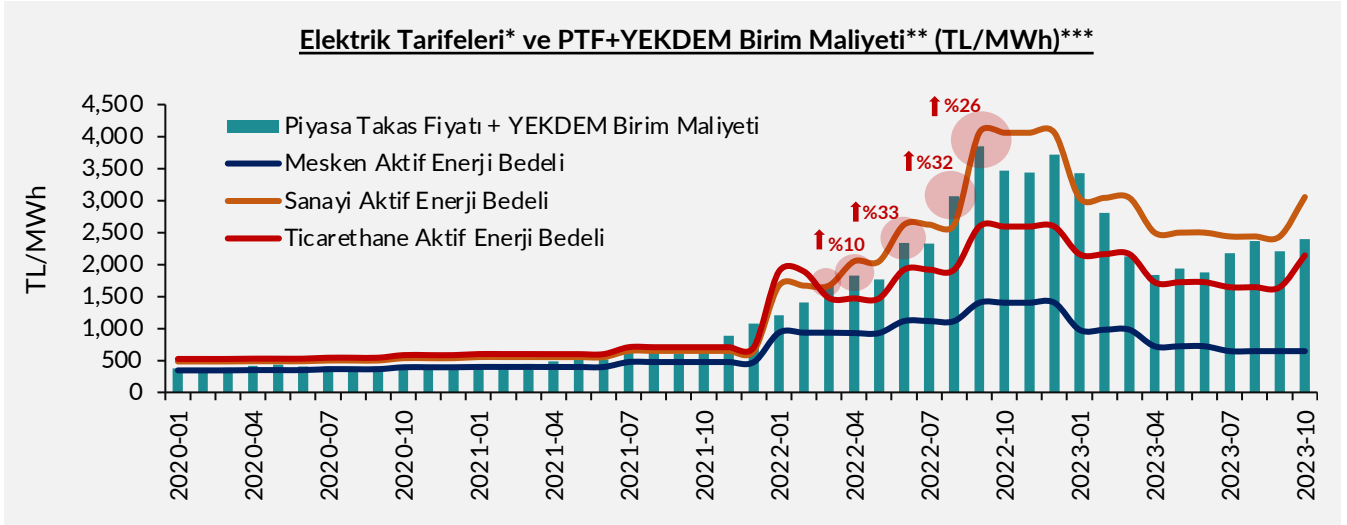

Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulaması Bilgi Notu

Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulamasının Ortaya Çıkış Sebepleri

- COVID-19 salgını sonrasında küresel emtia fiyatlarında görülen artışlar, ülkemizde ise USD/TL kurundaki yükseliş elektrik üretim maliyetlerine hızlı bir artışa sebep olmuştur. Maliyetlerdeki bu yükseliş nedeniyle, 2022 yılına girilirken son kullanıcı elektrik tarifelerine yüksek oranda bir zam yapılmıştır. 2022 yılının Şubat ayı sonunda Rusya'nın Ukrayna'yı işgalini takip eden süreçte ise başta doğal gaz, kömür ve ham petrol olmak üzere fosil yakıt fiyatlarındaki hızlı yükselişler, elektrik talebindeki toparlanma ve kuraklık kaynaklı düşük hidroelektrik üretim kapasitesi ile birleşince Avrupa'da ve ülkemizdeki spot piyasadaki elektrik fiyatları hızlı bir artış göstermiştir.
- Bu küresel maliyet artışlarının yansıtılabilmesi için **Nisan 2022'de** BOTAŞ tarafından elektrik üretimi amaçlı doğal gaz kullanımı tarifesine **%44,3** oranında bir zam yapılmıştır. Gün Öncesi Piyasası'nda oluşan fiyat ve YEKDEM birim maliyetinin toplamı ile farklı tüketici grupları için uygulanan aktif enerji bedelinin bir karşılaştırmasına aşağıda yer verilmiştir. Grafikte de görüldüğü üzere, özellikle 2020 yılından itibaren mesken grubu için tarifede belirlenmiş olan aktif enerji bedeli, elektrik üretim maliyetlerinin oldukça **altında** kalmıştır.

- Mesken ve ticarethane gruplarındaki aktif enerji bedeli ile Piyasa Takas Fiyatı arasındaki farkın açılmasından dolayı, elektriği Piyasa Takas Fiyatı'nda satın alan ve tüketici gruplarına tarifelerdeki aktif enerji bedeli üzerinden satan **görevli tedarik şirketlerinin (GTŞ) nakit akışlarının düzeltilmesi ihtiyacı oluşmuştur**. Politika yapıcıların kararları doğrultusunda, sorunun mümkün olduğunca mesken tüketici grubu elektrik tarifeleri artırılmadan çözülmesine gayret edilmiştir. Gelirlerini tarife üzerinden satış yaparak sağlayan GTŞ'lerin desteklenmesi için bazı ilave önlemler alınmıştır. Bu önlemlerin en önemlilerinden bir tanesi Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulaması'dır.

Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulaması

- 18 Mart 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan** ve **30 Mart 2022 tarihli Resmi Gazete'de** bazı değişiklikler yapılan usul ve esaslara göre elektrik piyasasında faaliyet gösteren farklı kaynaklı santraller arasında bir ayırım ve her kaynak türü için bir **Azami Uzlaştırma Fiyatı (AUF)** tanımlanmıştır. Bu uygulama ile nispeten düşük maliyete sahip kaynaklar, belirlenmiş olan **Azami Uzlaştırma Fiyatı** ile **Piyasa Takas Fiyatı** arasındaki fiyat farkını sistem işletmecisine geri ödeyecektir. Bu farkın ödenmesi ile bir **Destekleme Bedeli** yaratılması planlanmıştır. Uygulamanın ilk olarak **6 aylık** bir dönem için geçerli olacağı belirtilmiştir.

*: Ocak ayındaki tarife zammını takip eden süreçte önce meskenler, Mart ayında ise ticarethaneler için kademeli tarife uygulamasına geçilmiştir. Grafikteki aktif enerji bedeli ilk kademeye %75, ikinci kademeye ise %25 ağırlık verilerek hesaplanmıştır.

** : 2023-10 dönemi YEKDEM Birim Maliyeti verileri için APLUS Enerji tahminleri kullanılmıştır.

***: Artış oranları hesaplamasında bir önceki ayın PTF+YEKDEM değerleri baz alınmıştır.

Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulaması

- Her ay toplanacak bu **Destekleme Bedeli'nin** ihtiyaç olması durumunda öncelikle olası **arz sıkıntılarının** önüne geçebilmek amacıyla maliyeti yüksek üretim tesisi sahiplerine üretim destekleme tutarı olarak yansıtılacağı belirtilmiştir. **Kalan destekleme bedeli tutarının** ise **görevli tedarik şirketlerine** dağıtılması ile GTŞ'lerin üzerindeki maliyet yükünün hafifletilmesi amaçlanmıştır. Usul ve esaslarda her ne kadar, üretim maliyeti yüksek tesislere destek verileceği belirtilse de, bu desteğin verilir verilmeyeceği **Gün Öncesi Piyasası Azami Fiyat Limiti** ve **AUF** ilişkisine göre belirlenmektedir. Öyle ki, Azami Fiyat Limiti'nin, AUF değerinden yüksek belirlendiği dönemlerde bu santrallere ödeme yapılmasının önüne geçilmiş ve toplanan tutar tümüyle GTŞ'lere aktarılmıştır.
- YEKDEM kapsamında alım garantileri devam eden santraller, EÜAŞ portföyü altındaki santraller, EÜAŞ ile alım anlaşması yapmış olan santraller, **8 Mart 2022 tarihinden önce** Vadeli Elektrik Piyasasında gerçekleşen ve destekleme bedeline konu uygulama süresindeki teslimat dönemlerini içeren satış yönlü net pozisyonlara ilişkin üretim tesisi bazında bildirilen miktarlar Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulaması'ndan **muaf** tutulmuştur. Fakat muaf tutulan ikili anlaşmalarda, tedarikçilerden bildirilen anlaşmaların kullanıcıları destekler nitelikte olduğuna dair kanıt sunmaları istenmiştir. Yapılan incelemelerde EPDK, 40 adet şirketin ikili anlaşmalardaki fiyatlarında sisteme **aykırılık** tespit etmiş ve toplamda **11 milyar TL'nin** geri ödenmesini istemiştir. Ödemeyi reddeden şirketlerin ise EPIAŞ'taki alacaklarından ve teminatlarından kesilecekleri belirtilmiştir.
- Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulaması dahilinde öncelikle **üç çeşit kaynak türü tanımlanmış** (Doğal Gaz, İthal Kömür ve Diğer) ve bu kaynak türleri için 2022 Nisan ayı Azami Uzlaştırma Fiyatları belirlenmiştir. Azami uzlaştırma fiyatlarının **her ay belirlenen formüle** göre **güncellenmesine** karar verilmiştir. Ek olarak, halihazırda uygulanmakta olan **Gün Öncesi Piyasası azami fiyat formülü de yürürlükten kalkmıştır**. Bu limit artık herhangi bir formülasyona göre değişmeyecek ve yeni bir karara kadar sabit kalacaktır.
- 30 Eylül 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 11270 sayılı Kurul Kararı** ile uygulama 31 Mart 2023 tarihine kadar uzatılmış ve yerli kömür santralleri "Diğer" başlığı altından çıkartılıp ayrı bir uzlaştırma fiyatına tabi olmuştur. Ayrıca ithal kömür santrallerinin kömür maliyetinin **255 USD/ton'un** üzerinde olması durumunda ilgili santrallerin Azami Uzlaştırma Fiyatı'na ek olarak belirlenen formül ile hesaplanan fiyat farkı vasıtasıyla bir **destekleme bedeli** oluşturulmasına karar verilmiştir.
- 31 Mart 2023 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 11769 sayılı Kurul Kararı** ile uygulamanın ikinci defa 6 aylık bir süre ile uzatıldığı açıklanmıştır. Eskalasyona tabii olacak "0" indisli parametreler **Nisan 2023'ü**, iletim tarifesini ise **2023 yılı** için belirlenen iletim tarifesini baz alacak şekilde **güncellenmiştir**. İthal kömür santralleri için kömür maliyetinin 255 USD/ton'un üzerinde olması durumunda uygulanan destekleme bedeli yürürlükten **kaldırılmıştır**.

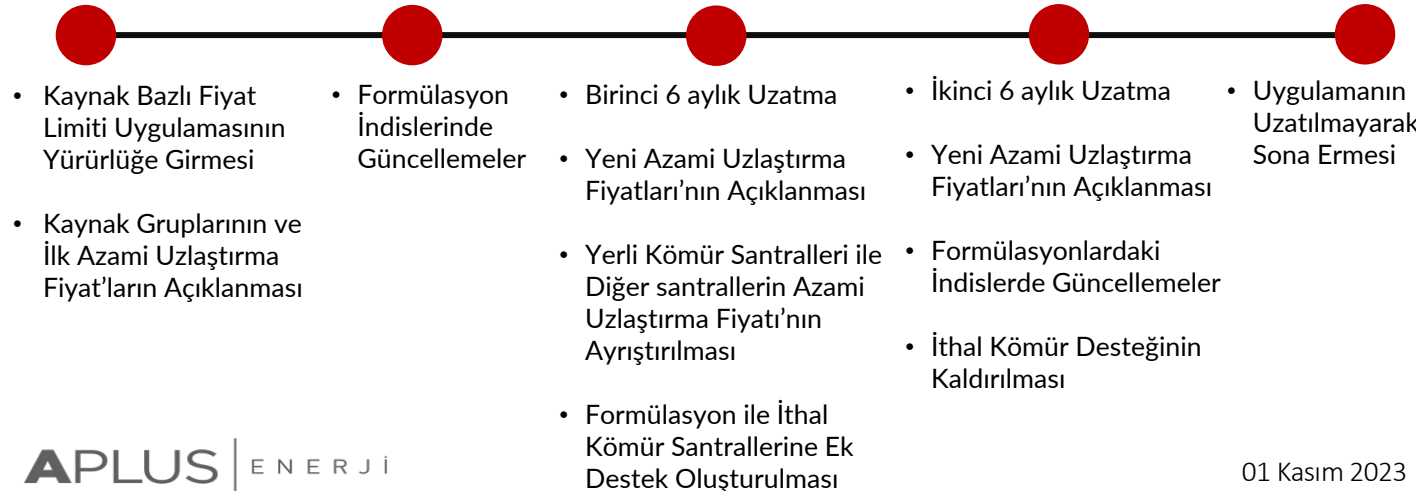
1 Nisan 2022

8 Nisan 2022

30 Eylül 2022

31 Mart 2023

1 Ekim 2023

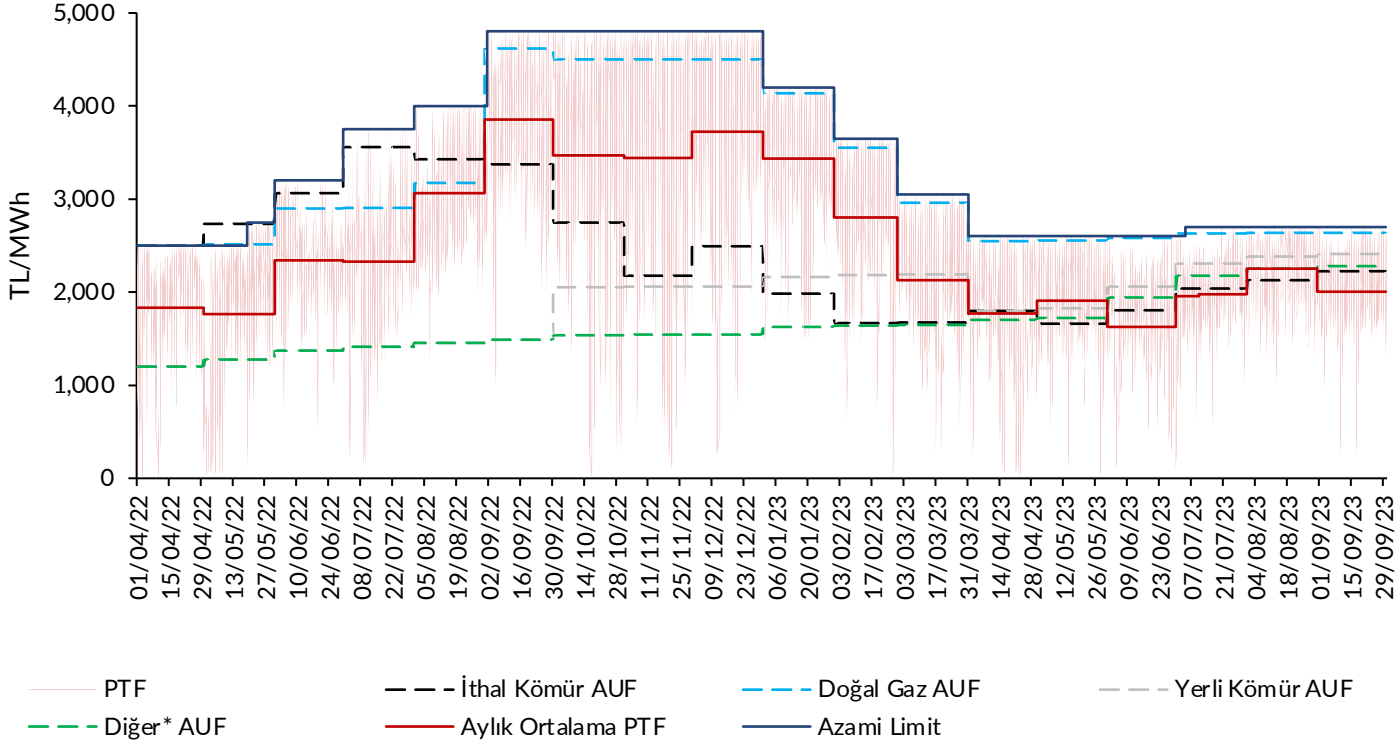
Kaynak Bazlı Tavan Fiyatı Uygulaması

- Uygulamanın yürürlüğe girmesinden itibaren ilgili aylardaki **Gün Öncesi Piyasası Azami Fiyat Limiti, Piyasa Takas Fiyatı ortalaması**, farklı kaynak türleri için uygulanan **Azami Uzlaştırma Fiyatları, Azami Uzlaştırma Fiyatları ile kısıtlanmış Piyasa Takas Fiyatı ortalamaları** ve **kayıp oranları** aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Dönem	PTF (TL/MWh)		Doğal Gaz (TL/MWh)			Yerli Kömür (TL/MWh)			İthal Kömür (TL/MWh)			Diğer Kaynaklar* (TL/MWh)		
	Azami Limit	Orta-lama PTF	AUF	Ort. PTF (AUF limitli)	Kayıp Oranı (%)	AUF	Ort. PTF (AUF limitli)	Kayıp Oranı (%)	AUF	Ort. PTF (AUF limitli)	Kayıp Oranı (%)	AUF	Ort. PTF (AUF limitli)	Kayıp Oranı (%)
Nisan 2022	2.500,0	1.830,6	2.500,0	1.830,6	0,0	1.200,0	1.101,3	39,8	2.500,0	1.830,6	0,0	1.200,0	1.101,3	39,8
Mayıs 2022	2.500,0 2.750,0	1.763,0	2.512,9	1.734,2	1,6	1.278,0	1.097,8	37,7	2.732,0	1.761,1	0,1	1.278,0	1.097,8	37,7
Haziran 2022	3.200,0	2.340,1	2.896,1	2.323,3	0,7	1.370,0	1.363,2	41,7	3.062,3	2.334,6	0,2	1.370,0	1.363,2	41,7
Temmuz 2022	3.750,0	2.330,4	2.902,6	2.258,6	3,1	1.412,1	1.352,9	41,9	3.556,5	2.319,3	0,5	1.412,1	1.352,9	41,9
Ağustos 2022	4.000,0	3.066,5	3.172,0	2.845,8	7,2	1.452,5	1.452,3	52,6	3.426,8	2.927,9	4,5	1.452,5	1.452,3	52,6
Eylül 2022	4.000,0 4.800,0	3.851,8	4.619,4	3.826,3	0,6	1.488,2	1.486,9	61,4	3.372,7	3.256,8	15,4	1.488,2	1.486,9	61,4
Ekim 2022	4.800,0	3.470,0	4.500,0	3.421,8	1,4	2.050,0	1.930,7	44,4	2.750,0	2.518,1	27,4	1.540,0	1.476,4	57,5
Kasım 2022	4.800,0	3.438,3	4.500,8	3.371,7	1,9	2.057,1	1.935,7	43,7	2.178,5	2.046,8	40,5	1.545,3	1.490,9	56,6
Aralık 2022	4.800,0	3.724,4	4.501,3	3.641,5	2,2	2.058,5	1.995,6	46,4	2.493,7	2.392,5	35,8	1.546,4	1.515,5	59,3
Ocak 2023	4.200,0	3.431,5	4.136,3	3.373,5	1,7	2.162,7	2.072,2	39,6	1.980,8	1.910,0	44,3	1.624,7	1.573,7	54,1
Şubat 2023	3.650,0	2.802,7	3.548,1	2.751,9	1,8	2.180,1	2.006,2	28,4	1.668,6	1.557,9	44,4	1.637,7	1.539,2	45,1
Mart 2023	3.050,0	2.126,2	2.960,0	2.100,9	1,2	2.193,0	1.899,5	10,7	1.673,9	1.544,1	27,4	1.647,4	1.530,7	28,0
Nisan 2023	2.600,0	1.770,8	2.550,0	1.763,7	0,4	1.800,0	1.514,8	14,5	1.800,0	1.514,8	14,5	1.700,0	1.458,1	17,7
Mayıs 2023	2.600,0	1.907,3	2.553,2	1.900,3	0,4	1.825,6	1.663,5	12,8	1.660,2	1.523,4	20,1	1.724,2	1.599,4	16,1
Haziran 2023	2.600,0	1.623,9	2.581,7	1.623,7	0,0	2.059,4	1.582,9	2,5	1.806,3	1.514,7	6,7	1.945,0	1.558,3	4,0
Temmuz 2023	2.600,0 2.700,0	1.977,4	2.628,3	1.976,3	0,1	2.307,7	1.942,6	1,8	2.037,7	1.860,8	5,9	2.179,5	1.911,3	3,3
Ağustos 2023	2.700,0	2.251,0	2.635,1	2.242,2	0,4	2.383,9	2.155,3	4,3	2.128,9	2.021,5	10,2	2.251,5	2.091,5	7,1
Eylül 2023	2.700,0	2.006,8	2.637,6	2.003,3	0,2	2.411,9	1.977,7	1,5	2.223,8	1.940,6	3,3	2.277,9	1.953,5	2,7

- Hesaplamalara göre, santrallerin PTF'ye oranla en fazla kayba uğradığı dönem Eylül 2022 olmuştur. İlgili ayda, yerli kömür ve yenilenebilir enerji santralleri'nin AUF ile limitlenmiş ortalama PTF değerleri, piyasada oluşan PTF değerlerinin ortalamasına göre %61,4 aşağıda kalmıştır.

Azami Uzlaştırma Fiyatları ve Piyasa Takas Fiyatı Karşılaştırması

- AUF uygulamasının başlamasından itibaren (Nisan 2022) ilgili santraller için uygulanan AUF değeri 2022 yılında **ithal kömür** santralleri için **2.801 saatte**, **doğal gaz** santralleri için **1.349 saatte**, **yerli kömür** santralleri için **5.879 saatte** ve **yenilenebilir enerji** santralleri için **6.041 saatte** PTF değerinin **altında** kalırken, 2023 yılının ilk 9 ayı itibarıyla **ithal kömür** santralleri için **4.090 saatte**, **doğal gaz** santralleri için **764 saatte**, **yerli kömür** santralleri için **3.157 saatte** ve **yenilenebilir enerji** santralleri için **3.829 saatte** PTF değerinin **altında** kalmıştır.

Önümüzdeki aylarda sizler de fiyat gelişimini öngörebilmek isterseniz APLUS Enerji tarafından hazırlanan **Periyodik Tahmin Raporları**'na üye olabilirsiniz.

Orta Vadeli Gün Öncesi Piyasa Takas Fiyatı Tahmin Raporu bir sonraki yılın sonuna kadar olan periyodu kapsamaktadır. Rapor, her ay bir kere gönderilmekte olup enerji piyasasındaki değişimlere göre ay içerisinde güncellenebilmektedir. Raporun içeriği aşağıda açıklanmaktadır:

- Tahmin girdilerindeki değişimler ile fiyat ve talep tahminlerindeki sapmaların nedenlerini, 3 aylık Türkiye geneli yağış ve sıcaklık öngörülerini, iktisadi göstergelerdeki değişimleri ele alan "Yorumlar" bölümü
- Santral tipi (termik, rezervuar hidro, nehir tipi hidro, rüzgar, biokütle, jeotermal, güneş ve net ithalat) ve şirket tipi bazında aylık kurulu güç gelişimleri
- 50 MW ve üstü termik ve rezervuarlı hidro santrallerinin devreye giriş ya da devreden çıkış tarihleri bilgileri
- Santral bazında devreye giren santrallerin bilgileri
- Aylık kırılımda termik, jeotermal hidro, rüzgar, güneş tipi santraller ve net ithalat için emre amade kapasite bilgileri
- Aylık kırılımda rezervuarlı hidro, nehir tipi hidro, jeotermal, biyokütle, rüzgar ve güneş santralleri için ortalama kapasite faktörü
- Saatlik, günlük ve aylık kırılımda brüt elektrik tüketimi tahmini
- Saatlik, günlük ve aylık kırılımda PTF tahmini
- Aylık kırılımda doğal gaz ve ithal kömür fiyatı tahmini

Detaylı bilgi için info@aplusenerji.com.tr adresinden bize ulaşabilirsiniz.